

Het MAB vóór 50 jaar

Juli en september 1946

M.A. van Hoepen

Ook in 1946 werd de traditie van het MAB geen echt maandblad te zijn voortgezet: er verscheen geen augustus-nummer.

Deze rubriek werd door de toenmalige chroniqueur Prof. J. Nathans in juli 1985 aldus geopend: 'Mais où sont les neiges d'antan? Ik heb de meest recente jaargangen van het MAB nog eens doorgebladerd om te zoeken naar vervolgartikelen of naar kritische beschouwingen op eerder gepubliceerde artikelen, al dan niet in vervolgvorm en weer gevolgd door replieken maar er niet veel gevonden. Neen, dan zo'n halve eeuw geleden ...'. Deze ontboezeming (over het juli-nummer 1935) kan op gelijke wijze boven het juli-nummer 1946 worden geplaatst. Vier van de vijf artikelen betreffen reacties op eerder geplaatste artikelen en alle vier zijn ze voorzien van een naschrift van de eerdere publicist. Drie reacties betreffen het artikel van W.N. de Blaey over de 'Ordering van het accountantsberoep in Nederland' uit het februari-nummer. A.M. van Rietschoten reageert daarop met een artikel getiteld: 'De wettelijke regeling van het Accountantsberoep in Nederland'. Deze reactie is de meest uitgebreide van de drie. Allereerst keert Van Rietschoten zich tegen het gebruik door De Blaey van het woord *ordering* (klinkt te Duits). Van Rietschoten geeft een korte analyse van de oorsprong van de wenselijkheid van een wettelijke regeling van het accountantsberoep en concludeert anno 1946 dat die wenselijkheid urgenter is dan ooit, onder andere door de invoering van de winst-

belasting (sinds 1942 Vennootschapsbelasting). Omdat voor de oordelen van zowel de public accountant als voor die van de accountant in overheidsdienst steeds onafhankelijkheid, vakbekwaamheid en integriteit zijn vereist, mag de door De Blaey bepleite onderscheiding tussen geregistreerd publiek accountant (GPA) en geregistreerd overheidsaccountant (GOA) volgens Van Rietschoten niet worden gemaakt. In het bijzonder richt hij de pijlen van zijn gramschap tegen de opvatting van De Blaey, dat de GPA en GOA verschillende bijzondere belangen zouden vertegenwoordigen. Volgens Van Rietschoten hebben beide beroepsgroepen primair een verantwoordelijkheid ten opzichte van het maatschappelijk verkeer en niet primair ten opzichte van de opdrachtgever. Tegenover een ander motief tot onderscheiding van de GPA en de GOA, namelijk dat de laatste zal moeten beschikken over speciale kennis op juridisch gebied, stelt Van Rietschoten voornamelijk dat de (zijns inziens te ver doorgesloten) regelgeving moet worden vereenvoudigd. Ten slotte keert Van Rietschoten zich tegen De Blaey's kenschetsing van de voornaamste accountantsorganisaties als het NivA en de VAGA: 'Mijn mening is, dat het NivA de voornaamste accountantsorganisatie hier te lande is en met de VAGA de eenige organisatie is, die tot de voornaamsten kan worden gerekend'. De Blaey reageert in zijn naschrift onder meer met de opmerking dat *ordering* ruimer is dan wettelijke regeling. Wat betreft de omvang van de populatie voornamste accountantsorganisaties en derzelve rangorde sluit hij zich (MAvH: zoals waarschijnlijk te verwachten) volledig bij Van Rietschoten aan.

Prof. Dr. M.A. van Hoepen is hoogleraar bedrijfshuishoudkunde en accountancy EUR, partner Deloitte & Touche Registeraccountants, lid Raad voor de Jaarverslaggeving, plv.-raad Ondernemingskamer.

G.J. van Gent acht in zijn reactie: 'Ordering van het accountantsberoep in Nederland' de (in

het toenmalige wetsontwerp gehanteerde) aanduiding registeraccountant welluidender, in afkorting (r.a. - zonder hoofdletters) korter, en beter aansluiten op het zijns inziens door De Blaey ten onrechte gemaakte onderscheid tussen publiek- en overheidsaccountant. Het niet toekennen van titelbescherming aan 'accountants die een leidende functie in het bedrijfsleven bekleeden' (MAvH: dus niet als accountant optreden) acht hij een onverdiende discriminatie. Voorts vraagt hij zich af wat de door De Blaey bepleite 'gemengde decentralisatie' van de overheidsaccountantsdienst eigenlijk inhoudt. Wat de titulatuur en de niet ingedeelde accountants betreft, verwijst De Blaey naar commentaar op andere bijdragen (Wintersteijn in het juni-nummer en Schippers in ditzelfde juli-nummer). Wat de organisatie van de overheidsaccountantsdienst betreft, herhaalt De Blaey zijn opmerking uit het februari-nummer dat: 'theoretisch een Centrale Overheidsaccountantsdienst het meest juiste is' (MAvH: wederom overigens zonder het waarom daarvan te vermelden).

Daar zulks om praktische redenen niet haalbaar is (welke die redenen zijn, wordt niet vermeld) komt De Blaey thans met het voorstel tot het in leven roepen van drie zelfstandige overheidsaccountantsdiensten:

- a Sociaal-economische overheidsaccountantsdienst
- b Finantieel overheidsaccountantsdienst
- c Interne overheidsaccountantsdienst(en).'

Ook bij H.L. Schippers komt het woord ordening niet makkelijk uit de pen, zijn reactie is getiteld: 'Wettelijke regeling van het accountantsberoep'. Opmerkelijk is zijn opvatting dat juist de overheidsaccountant, die als ambtenaar optreedt, de titelbescherming best kan missen (degenen die de ambtenaar aanstellen, dienen zich aan de hand van diploma's van geschiktheid voor de functie te overtuigen). Niettemin meent hij dat 'de verreweg te prefereren oplossing lijkt, dat ieder accountant, die de noodige nader te bepalen kenmerken van bekwaamheid bezit, daarmee het recht verwerft om tot registratie als accountant te worden toegelaten ...'. Op grond van het feit dat de overheidsaccountant zich dient te houden aan de uit zijn dienstverband voortvloeiende overheidsvoorschriften en anders met geheimhouding dient om te gaan, blijft De Blaey bij de wenselijkheid van onderscheid tussen GPA en GOA.

Drs. L.F.A.M. de Bruyn reageert met de bijdrage 'Eenige verdere aantekeningen over de aantrekking van buitenlands kapitaal en deviezenpolitiek' op het artikel van Spinosa Cattela uit het maart-nummer. Het artikel van de laatste, dit artikel en het naschrift daarop zijn zeer tijdgebonden.

Tijdgebonden geldt ook voor de bijdrage van Th. M. van Erp onder de titel: 'De financiering van de verplichte ziekenfondsverzekering ingevolge het Ziekenfondsenbesluit'. Niettemin kraakt de auteur over het op 1 november 1941 nogal overhaast ingevoerde Ziekenfondsenbesluit een aantal zeer kritische noten waaraan een zekere actualiteitswaarde niet valt te ontzeggen. Ik noem er een aantal:

- de moeilijke controle op het al dan niet terecht verzekerd zijn;
- de wenselijkheid van toepassing van het draagkrachtbeginsel op de premies;
- de financiële afwikkeling met de ziekenfondsen;
- de aanzienlijke kostenverschillen tussen de ziekenfondsen;
- de wenselijkheid en moeilijkheid van het werken met bindende begrotingen in de gezondheidszorg.

Het september-nummer kan ik korter afdoen. Niet omdat het geen interessante bijdragen bevat - integendeel - maar omdat ik op de inhoud al eerder ben ingegaan ('Naar vernieuwing van het Engels vennootschapsrecht II' door Prof. Mr. J. Valkhoff) of zoals eerder toegezegd nog zal ingaan ('Het object der bedrijfshuishoudkunde I' door Prof. Th. Limperg Jr.).

Het september-nummer opent overigens met twee mededelingen van de redactie. De eerste betreft het feit dat toen in het juni-nummer van de benoeming van de lectoren Blazer en Dijker tot buitengewone hoogleraren aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool werd melding gemaakt, verzuimd is de benoeming van Drs. A.C.J. Jonkers tot lector aan dezelfde instelling te noemen. Voorts wordt vermeld, dat toen de redactie in het juni-nummer ter gelegenheid van de benoemingen van Dijker en Blazer haar verheuging uitsprak over het feit dat het vak accountancy in Rotterdam zijn vertegenwoordiging in de senaat kreeg, een historische vergissing werd begaan.

Door de lezers werd erop gewezen dat Prof. J.G. de Jongh reeds in 1915 hoogleraar in de bedrijfsleer en de rekeningwetenschap was, de vertegenwoordiging in de Rotterdamse senaat werd dus hersteld. (MAvH: voor goed begrip dient dat de Rotterdamse professoren Volmer en Polak geen benoeming in de rekeningwetenschap hadden). Een van de lezers die de redactie op dit verzuim en deze onjuistheid wezen, was dr. G. Brackel van wie de laatste bijdrage aan het september-nummer onder de titel: 'Academische benoemingen' afkomstig is. Blijkens naschrift van de redactie, was de heer Brackel niet tevreden met de toezegging van een correctie vanwege de redactie. Al met al (zie ook de discussie over de voornaamste

der accountantsorganisaties) waarschijnlijk heel wat lange tenen.

De nog niet genoemde bijdrage (naast de bekende Repertoria) van het september-nummer betreft de Rubriek 'Uit het Buitenland' door Ch. Hageman en F. Haarbosch, die voor het eerst na oorlogs weer verschijnt. Met name wordt hier ingegaan op het 'corporate governance rapport' van de commissie-Cohen ter voorbereiding van een wijziging van de Britse Companies Act (zie eerdere bijdrage van Prof. Valkhoff). De auteurs vestigen de bijzondere aandacht op de daarin voorziene kruistocht tegen geheime reserves, de voorziene disclosure daarover stelt de Zwitserse anno 1996 in een schamel daglicht.